

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
Олефіренко Т.О..

(підпис)

«02» вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Вступ до фаху

освітнього рівня

бакалавр

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності

053 Психологія

Шифр за навчальним планом ПП01

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми *Вступ до фаху* затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____2020___ року, протокол № ___.

Розробники програми:

д.психол.н., професор Приходько Ю.О.

канд.психол.н., доцент Дзюбенко О.А.

Затверджено на засіданні кафедри психології і педагогіки

–

«28» серпня 2020 року, протокол № 1

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Лапченко І.О.
(прізвище, ініціали)

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ПП01

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3		<p>1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студента: а) словесні методи (лекції, семінари); б) проблемно-пошукові методи самостійної роботи та усні методи навчання.</p> <p>2. Методи стимулювання навчальної діяльності студента: а) методи формування пізнавального інтересу до дисципліни; б) аналіз педагогічних ситуацій; в) ділові та рольові ігри; г) групова дискусія.</p> <p>3. Методи контролю і самоконтролю: а) методи усного контролю; б) методи письмового контролю; в) методи самоконтролю.</p> <p>Види і форми контролю Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий. Форми контролю: усні відповіді, виконання тестових завдань, творчі завдання (реферати, есе), мозковий штурм.</p> <p>Форма підсумкового контролю залік</p>
Спеціальність 053 Психологія	Загальна кількість годин – 90 год.		
Освітній рівень бакалавр	<i>Денна</i>		
	<i>Заочна</i>		
	Лекції:		
Нормативна	20	10	
	Семінарські заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2020-2021	4	4	
	Індивідуальна робота:		
Семестр I	Самостійна робота:		
	46	80	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 3 - самостійна робота: 3	46	80	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	44/46	10/80	

Предмет вивчення навчальної дисципліни: види та форми діяльності практичного психолога.

Міждисциплінарні зв'язки : загальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, диференціальна психологія.

Мета і завдання навчальної дисципліни:

Мета: ознайомити студентів – першокурсників з професією практичного психолога, з основними галузями практичної психології, видами психологічної допомоги людині та напрямками діяльності психолога в практичних сферах: освіті, медицині, економіці, управлінні, спорті, юридичній психології, службах зайнятості, у сфері консультативних послуг тощо.

Завдання:

1. Ознайомити студентів з історією становлення та тенденціями розвитку світової і вітчизняної практичної психології, її галузями та особливостями діяльності практичного психолога у кожній із них.
2. Сформуванати у студентів уявлення про психічне здоров'я людини та погляди зарубіжних і вітчизняних вчених на дану проблему.
3. Ознайомити студентів з видами психологічної допомоги та практичної діяльності психолога (психологічна профілактика, психологічна діагностика, психологічне консультування, психологічна корекція, психологічна терапія).
4. Ознайомити студентів з нормативними документами, якими керується психолог у своїй практичній діяльності.
5. Сформуванати у студентів уявлення про зміст, форми і методи роботи психолога у закладах освіти.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - етичний кодекс та нормативні документи, які регламентують діяльність психолога; - історію розвитку практичної психології; - основні галузі практичної психології та зміст діяльності психолога у кожній із них; - систему роботи психолога у закладах освіти; - основний зміст діяльності психолога у різних сферах; - особистісні та професійні якості психолога; - права та обов'язки психолога. 	<ul style="list-style-type: none"> - вільно орієнтуватись у галузях практичної психології, особливостях діяльності психолога у кожній із них, у видах психологічної допомоги людям, у нормативних документах, котрі регламентують діяльність психолога у різних сферах, орієнтуватись в головних якостях психолога та розвивати їх у собі.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Історія становлення практичної психології та її галузі											
1	Тема 1. Практична психологія як галузь професійної діяльності	4	2		2	5	1	1			9
2	Тема 2. Основні галузі практичної психології	4	2		2	5	1	1			8
	Разом:	8	4		4	10	2	2			17
Змістовий модуль 2. Основні напрями та види діяльності практичного психолога у сфері освіти											
3	Тема 1. Шкільна психологічна служба	5	3		2	5	1	1			9
4	Тема 2. Психологічна служба дошкільного	2			2	5	1	1			9

	навчального закладу									
5	Тема 3. Профілактична діяльність психолога	4	2		2	5	1	1		9
	Разом:	11	5		6	15	3	3		27
Змістовний модуль 3. Види психологічної допомоги людині										
6	Тема 1. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги	6	3	1	2	5	1	1		9
7	Тема 2. Телефон довіри (телефонне консультування)	4	2		2		1		1	
8	Тема 3. Психологічна діагностика як вид діяльності практичного психолога	5	2	1	2	5	1		1	9
9	Тема 4. Психологічна корекція: її види та форми проведення	5	2	1	2	5	1		1	9
10	Тема 5. Психологічна терапія як вид психологічної допомоги	5	2	1	2	6	1		1	9
	Разом :	25	11	4	10	21	5	1	4	36
Разом:		44	20	4	20	46	10	6	4	80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
	<p>Змістовий модуль 1. Історія становлення практичної психології та її галузі</p> <p><i>Тема 1. Практична психологія як галузь професійної діяльності</i> Історія виникнення і розвитку практичної психології. Соціальна зумовленість розвитку практичної психології. Визначення практичної психології та її завдання. Структура практичної психології. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> 1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест, 1993 2. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010 2. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-є. – К., 2006 3. Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. – М., 2000</p> <p><i>Тема 2. Основні галузі практичної психології</i> Практична психологія сім'ї та психологічного захисту населення. Практична політична психологія, основні напрямки діяльності практичного психолога у політичній психології (створення іміджу політичного діяча, робота з агітаційними матеріалами тощо). Місце і роль психолога у військовій та спортивній практичній психології. Практична психологія економіки та бізнесу. Клінічна практична психологія. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> 1. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010</p>		

2. *Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006*
3. *Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест, 1993*
4. *Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. – М., 2000*

Змістовий модуль 2. Основні напрями та види діяльності практичного психолога у сфері освіти

Тема 1. Шкільна психологічна служба

Основні напрями діяльності шкільного психолога: робота з учнями, педагогічним колективом, батьками. Визначення готовності першокласників до навчання в школі. Робота з дітьми, які виявляють шкільну незрілість, дезадаптивність. Профорієнтаційна робота з старшокласниками, корекція девіантної поведінки учнів. Допомога у розв'язанні конфліктних ситуацій. Загальна діагностика учнів з метою складання психолого-педагогічної карти кожного з них. Робота з педагогічним колективом: допомога в розробці розвиваючих технологій навчання і виховання учнів. Ознайомлення учителів з досягненнями психолого-педагогічної науки. Просвітницька та консультативна діяльність шкільного психолога з батьками. Права та обов'язки шкільного психолога.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе. – М., 1998*
2. *Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В. Дубровиной. – М., 1991*
3. *Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010*

Тема 2. Психологічна служба дошкільного навчального закладу

Головні напрями роботи психолога дошкільного навчального закладу. Сприяння психологічному здоров'ю дітей та охорона їхніх прав. Діагностична та корекційна робота з дітьми-дошкільниками. Діагностика готовності старших дошкільників до навчання в школі. Пропедевтична робота з вихователями з питань розвитку у дітей-дошкільників основних особистісних новоутворень. Допомога вихователям в оволодінні розвиваючим спілкуванням з дітьми. Сприяння підвищенню психологічної компетентності співробітників дошкільного навчального закладу та батьків. Права та обов'язки психолога закладу освіти.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010*
2. *Приходько Ю.О. Психологічна служба дошкільного навчального закладу // Дошкільне виховання. - 2004, № 7. – С. 16 -18*
3. *Чиркова Т.И. Психологическая служба в детском саду. – М., 1999*

Тема 3. Профілактична діяльність психолога

Завдання просвітницької діяльності психолога: підвищення психологічної компетентності широкого загалу людей, усвідомлення ними можливостей психологічної служби, підвищення психологічної культури населення загалом. Форми організації просвітницької діяльності психолога. Соціально-психологічна профілактика як система заходів, спрямованих на охорону психічного здоров'я людини. Напрями психопрофілактичної роботи психолога: профілактика стресів, постстресових станів, психологічна підтримка найбільш вразливих верств населення (пенсіонери, безробітні, інваліди), робота з попередження розпаду сім'ї, профілактика девіантної поведінки дітей та молоді, алкогольної залежності.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010*

2. Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. – М., 2000
3. Щедрина Е.В. Обсуждение проблем создания психологической «скорой помощи». – Вопросы психологии, 2000, № 1, С. 150 – 151.
4. Сальникова Л.С. Телефон доверия. – М.: Знание, 1990. – 192 с.- (Нар. ун-т. Пед. фак.; № 6.)

Змістовний модуль 3. Види психологічної допомоги людині

Тема 1. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги

Поняття „психологічне консультування” та його зв’язок з поняттями „психотерапія”, „психокорекція”. Основні завдання психологічного консультування. Принципи психологічного консультування. Види психологічного консультування в залежності від його тривалості. Основні принципи роботи телефонної психологічної служби. Загальні правила здійснення телефонного консультування. Етика здійснення телефонної психологічної допомоги. Активне слухання як основний метод роботи консультанта психологічної телефонної служби.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М., 1994
2. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006
3. Карамушка Л.М. Управлінське консультування.
4. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А.А. Бодалева, В.В. Столина. – М., 1989

Тема 2. Телефон довіри (телефонне консультування)

Історія становлення телефонного консультування. Принципи телефонного консультування. Правила телефонного консультування. Етика консультанта та абонента. Активне слухання як основний метод роботи консультанта в телефоні довіри.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Моховиков А.Н. Телефонное консультирование. – М., Смысл, 1999 р.
2. Хембли Г. Телефонная помощь. Руководство для тех, кто желает помочь другим по телефону. – Одеса, в-во Версия, 1992 р.

Тема 3. Психологічна діагностика як вид діяльності практичного психолога

Визначення психологічної діагностики. Особливості сучасної психологічної діагностики. Історія зародження і розвитку тестування. Діагностика інтелектуальних та спеціальних здібностей, професійних досягнень. Психологічна діагностика особистості. Тести особистості та їх групи: опитувальники, ситуативні тести, проєктивні методики. Професійно-етичні принципи здійснення психодіагностики.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Моргунов В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. – К., 2009
2. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика: учебник для вузов. – СПб, 2005
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. – М., 2003
4. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности – К., 1989

Тема 4. Психологічна корекція: її види та форми проведення

Загальне поняття про психологічну корекцію. Співвідношення понять «психологічна корекція» і «психотерапія». Види психологічної корекції за характером спрямованості та за тривалістю проведення. Форми психологічної корекції (індивідуальна та групова). Методи індивідуального психокорекційного впливу (переконання та

	<p>навіювання).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Кащенко В.П. Педагогическая коррекция. – М., 1992</p> <p>2. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006</p> <p>3. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010</p> <p><i>Тема 5. Психологічна терапія як вид психологічної допомоги</i></p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006</p> <p>2. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010</p> <p>3. Каліна Н. Психотерапія. – К.: Академвидав, 2010</p>		
--	--	--	--

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Змістовий модуль 1.

Історія становлення практичної психології та її галузі

Тема 1. Предмет, завдання, структура практичної психології

Питання для доповідей:

1. Зміст поняття «практична психологія», її завдання та структура.
2. Провідні види діяльності практичного психолога.
3. Соціальна зумовленість розвитку практичної психології.
4. Етапи становлення психології як науки, історія її розвитку.

Практичне завдання: короткий конспект етапів розвитку психології у вигляді таблиці (етап, представники, основні положення).

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест, 1993
2. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010
3. Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. – М., 2000
4. Москальова А. С. Психология: вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб. / А. С. Москальова, О. В. Брюховецька. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 216 с.

Тема 2. Основні напрями діяльності психолога у різних галузях практичної психології

Питання для дискусії:

1. Місце психології у системі наук.
2. Місце психології як науки в онтогенезі та життєдіяльності людини.

Питання для доповідей:

- Особливості роботи психолога в галузі юридичної психології.
- Сутність роботи психолога в галузі спортивної психології.
- Робота військового психолога, та її тонкощі.
- Організаційна психологія та її види
- Психологія народів як окрема галузь практичної психології.

Практичне завдання: розкрити предмет вивчення галузей психології; конспект 5 основних понять з різних галузей психології.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010
2. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006
3. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест, 1993
4. Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. – М., 2000

Змістовий модуль 2.

Основні напрями та види діяльності практичного психолога у сфері освіти

Тема 1. Специфіка професійної діяльності шкільного психолога

Питання усного опитування:

1. Поняття «шкільна психологічна служба»
2. Основні напрями діяльності шкільної психологічної служби та їх специфіка.

3. Завдання та функції психологічної служби системи освіти.
3. Права та обов'язки шкільного психолога.
4. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога.
5. Особливості реалізації особистісного підходу у роботі шкільного психолога.

Питання для доповідей:

1. Формування психологічної готовності учня до навчання.
2. Труднощі адаптаційних періодів у процесі шкільного навчання.
3. Робота психолога із девіаціями учнів.
4. Особливості роботи психолога у процесі міжособистісних стосунків у класі учнів.
5. Робота шкільного психолога у педагогічним колективом школи.
6. Особливості роботи психолога з батьками учнів.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Битянова М.Р. *Организация психологической работы в школе.* – М., 1998
2. *Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В. Дубровиной.* – М., 1991
3. Приходько Ю.О. *Практична психологія: введення у професію.* – К.: Каравела, 2010

Тема 2. Специфіка професійної діяльності практичного психолога закладу дошкільної освіти

Питання усного опитування:

1. Провідні напрями роботи психолога дошкільного навчального закладу.
2. Права та обов'язки психолога дошкільного навчального закладу.
3. Основні психологічні проблеми у дошкільному закладі, які вирішує психолог.

Питання для доповідей:

1. Особливості діагностики готовності старших дошкільників до навчання у школі.
2. Пропедектична робота з вихователями з питань розвитку у дітей-дошкільників основних особистісних новоутворень.
3. Допомога вчителям в оволодінні розвиваючим спілкуванням з дітьми.
4. Завдання психолога у підвищенні психологічної компетентності співробітників дошкільного навчального закладу.
5. Особливості та напрями психодіагностики дошкільників.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Приходько Ю.О. *Практична психологія: введення у професію.* – К.: Каравела, 2010
2. Приходько Ю.О. *Психологічна служба дошкільного навчального закладу // Дошкільне виховання.* - 2004, № 7. – С. 16-18
3. Чиркова Т.И. *Психологическая служба в детском саду.* – М., 1999

Тема 3. Психопрофілактика як напрям діяльності психолога у сфері освіти

Питання усного експрес-опитування

1. Поняття «просвітницька діяльність», «психопрофілактика».
2. Завдання просвітницької діяльності психолога.
3. Форми організації просвітницької діяльності.
4. Основні напрями психопрофілактичної роботи

Практичне завдання: обрати напрям психопрофілактичної роботи і схематично його описати з точки зору психологічної роботи.

Орієнтовні теми: профілактика емоційного вигорання, стресів, пост стресових станів; психологічна підтримка вразливих верств населення (пенсіонери, безробітні, інваліди), психопрофілактика розлучень, психопрофілактика девіантної поведінки дітей та молоді, психопрофілактика залежностей.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Приходько Ю.О. *Практична психологія: введення у професію.* – К.: Каравела, 2010
2. Карандашев В.Н. *Психология. Введение в профессию.* – М., 2000

Змістовний модуль 3. Види психологічної допомоги людині

Тема 1. Консультування як вид психологічної допомоги.

Техніки психологічного консультування

Питання для доповідей:

- Особливості індивідуального психоконсультаування.
- Бесіда, як складова індивідуальної форми консультаування.
- Види та особливоті групового психоконсультаування.
- Основні принципи психологічного консультаування.

Практичне заняття: вправа «Інтерв'ю» та інші техніки консультаувної роботи.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М., 1994
2. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006
3. Карамушка Л.М. Управлінське консультаування.
4. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А.А. Бодалева, В.В. Столина. – М., 1989

Тема 2. Телефонне консультаування

Питання для доповідей:

- Історія становлення телефонного консультаування.
- Принципи телефонного консультаування.
- Правила телефонного консультаування.
- Етика консультауванта та абонента.
- Активне слухання як основний метод роботи консультауванта в телефоні довіри.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Моховіков А.Н. Телефонное консультирование. – М., Смысл, 1999 р.
2. Хембли Г. Телефонная помощь. Руководство для тех, кто желает помочать другим по телефону. – Одеса, в-во Версія, 1992 р.

Тема 3. Основи психодіагностики. Тест як вид діагностики

Питання для доповідей:

- Історія становлення психодіагностики.
- Особливості психодіагностики як теоретичної дисципліни.
- Проблема психодіагностики як практичної науки.
- Тест як інструмент психодіагностичної роботи.
- Етичні принципи психодіагностичної роботи.

Практичне завдання: провести діагностику і описати її результати.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Моргул В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. – К., 2009, 2014.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика: учебник для вузов. – СПб, 2005
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодіагностике. – М., 2003
4. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика личности – К., 1989

Тема 4. Психокорекція як вид психологічної допомоги.

Напрями корекційної роботи психолога

Питання для усного опитування:

- Основні відмінності та спільності в поняттях «психокорекція» і «психотерапія».
- Основні види психологічної корекції.
- Основні форми психологічної корекції.
- Робота психолога в процесі індивідуального психокорекційного впливу.
- Групова психологічна корекція та особливості роботи психолога.

(Доповіді за напрямами: психодинамічні, біхевіористичні, гуманістичні.)

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Кащенко В.П. Педагогическая коррекция. – М., 1992
2. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-е. – К., 2006
3. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010

Тема 5. Психотерапія як вид психологічної допомоги.

Напрями терапевтичної роботи психолога

Питання для доповідей:

- Головні завдання психотерапевтичної роботи психолога

- Основні напрями психологічної терапії (Доповіді за напрямками: психодинамічні, біхевіористичні, гуманістичні.)

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-є. – К., 2006*
2. *Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010*
3. *Каліна Н. Психотерапія. – К.: Академвидав, 2010*

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Теми і питання для самостійного опрацювання

Теми:

1. Психологічна служба дошкільного навчального закладу.
2. Телефон довіри.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Тест як головний інструмент психологічної діагностики. Види тестів.
2. Психопрофілактична робота психолога з педагогічним колективом.
3. Основні принципи здійснення психологічного консультування.
4. Профілактика комп'ютерної залежності.
5. Види психологічної корекції.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю – модульні контрольні роботи

Змістовий модуль 1. Історія становлення практичної психології та її галузі

1. Професія «психолог» на Заході з'явилась:

- а) вкінці XIX століття;
- б) на початку XX століття;
- в) в середині XX століття.

2. Розвиток практичної психології був зумовлений:

- а) розвитком психологічної науки;
- б) запитами соціальної практики;
- в) розвитком економіки;
- г) запитами клієнтів.

3. Тести для професійної орієнтації та професійного відбору вперше створив:

- а) Альфред Біне;
- б) Гуго Мюнстерберг;
- в) Жан Піаже;
- г) Лев Виготський.

4. Вперше групове тестування було запроваджено:

- а) у Сполучених Штатах Америки;
- б) в Англії;
- в) в Італії;
- г) у Франції.

5. Чи всі судження є правильними?

Основними завданнями практичної психології є:

- допомога людині психологічними засобами;
- корекція взаємин людини з іншими людьми;
- психологічна корекція особистісних рис клієнта;
- розробка методів психологічної допомоги людям;
- допомога людині у проектуванні свого життєвого шляху.

- а) так
- б) ні

6. Чи правильним є твердження: «Формою організації практичної психології в нашій країні є психологічна, соціальна і соціально-психологічна служби»

- а) Так.
- б) Ні.

Змістовий модуль 2. Діяльність практичного психолога у різних видах психологічної допомоги

1. Основним завданням практичного психолога, який працює у команді політичного діяча (наприклад, кандидата у депутати) є:

- а) проведення агітації всіма доступними засобами;
- б) формування позитивного іміджу депутата;
- в) донесення інформації про кандидата до широкої громадськості.

2. При першій зустрічі із кандидатом виборці більшу увагу звертають на:

- а) зміст сказаного ним;
- б) його обіцянки і програму;
- в) його зовнішність, мову, інтонації, жести, міміку.

3. У якій галузі практичної психології психолог має прогнозувати майбутню поведінку своїх клієнтів, формувати у них установки на успіх, чітке виконання своїх функцій кожним членом команди, активізувати усі їхні психологічні ресурси тощо?

- а) у сімейній практичній психології
- б) у юридичній практичній психології
- в) у військовій практичній психології
- г) у спортивній практичній психології

4. У якій галузі практичної психології психологічна діагностика суттєво відрізняється від діагностики у інших галузях?

- а) у практичній психології економіки та бізнесу
- б) у практичній психології сім'ї
- в) у спортивній практичній психології
- г) у юридичній практичній психології

5. У якій сфері практичної психології важливою функцією психолога є підготовка людей до дій та способів поведінки в екстремальних ситуаціях?

- а) у сімейній практичній психології
- б) у політичній практичній психології
- в) у військовій практичній психології
- г) у спортивній практичній психології

6. Здійснюючи діагностику психологічної готовності першокласників до навчання у школі, психолог насамперед звертає увагу:

- а) на те, чи вміють діти читати, писати, розповідати казки, читати вірші;
- б) на те, чи вміють діти розв'язувати проблемні ситуації;
- в) на те, як діти ставляться до вступу до школи, як впевнено почувають себе у спілкуванні з незнайомими дорослими, як розвинута у них мотиваційна, волевова та емоційна готовність до навчання у школі

7. Шкільний психолог працює над питанням запобігання виникненню у дітей шкільної дезадаптації, яка проявляється у:

- а) труднощах засвоєння і виконання вимог;
- б) повільності виконання завдань;
- в) низькій успішності;
- г) недисциплінованості.

8. Психологічний супровід це:

- а) здійснення діагностики учня на всіх етапах шкільного навчання;
- б) проведення профілактичної та корекційної роботи;
- в) система професійної діяльності психолога, спрямована на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і психологічного розвитку дитини.

9. Психолог, який лише приступив до роботи в освітньому закладі має:

- а) діяти згідно з порадами та настановами психологічного центру;
- б) розпочати роботу з оформлення психологічного кабінету;
- в) організувати роботу так, щоб отримати видимий її результат, викликати інтерес до себе і до своєї діяльності, а для цього обрати для роботи той вік проблемних дітей і те коло питань, в яких психолог відчуває себе найбільш компетентним;
- г) зосередитись на тій ділянці роботи, на якій наполягає адміністрація школи.

10. В якому із суджень йдеться про психологічну профілактику?

- а) Психопрофілактика - це прилучення дорослих (вчителів, вихователів, батьків) та дітей до психологічних знань.
- б) Психопрофілактика - це вид діяльності психолога сфери освіти, який спрямований на збереження, зміцнення і розвиток психологічного здоров'я дітей на всіх етапах дошкільного і шкільного дитинства.

в) Психопрофілактика - це вид психологічної допомоги психічно здоровим людям для досягнення ними цілей особистого зростання.

г) Психопрофілактика - це надання психологічної допомоги клієнтові шляхом повідомлення йому об'єктивної психологічної інформації.

12. Виберіть найбільш правильну відповідь щодо змісту роботи шкільного психолога.

а) Шкільний психолог здійснює діагностику психічного розвитку учнів.

б) Шкільний психолог надає допомогу у розв'язанні конфліктних ситуацій, які виникають між: учителями та учнями, батьками та учнями, учителями та керівниками школи.

в) Шкільний психолог сприяє розвитку здібностей учнів.

г) Коло питань, які розв'язує шкільний психолог, стосується особистісних, поведінкових та навчальних проблем.

13. «Клієнтами» прийнято називати людей, які звертаються за:

а) психотерапевтичною допомогою;

б) психокорекційною допомогою;

в) психологічною консультацією.

14. Дії консультанта переважно спрямовані на:

а) розв'язання глибоких особистісних проблем людини;

б) на допомогу клієнтові в організації його стосунків з іншими людьми;

в) на розв'язання конфліктних ситуацій.

15. Психологічна консультативна допомога надається:

а) людям із захворюваннями психіки;

б) психічно здоровим людям;

в) першим і другим.

16. Більш складною формою консультування є:

а) індивідуальна;

б) колективна;

в) вони однакові за складністю.

17. Джерелами виникнення психологічної діагностики насамперед були:

а) експериментальна психологія;

б) історія психології;

в) диференціальна психологія;

г) загальна психологія.

18. Поняття «тест» вперше ввів у науковий обіг:

а) Л.Біне;

б) В.Вундт;

в) Ф.Гальтон;

г) З.Фройд.

19. Перша лабораторія експериментальної психології була відкрита:

а) Ф.Гальтоном;

б) В.Вундтом;

в) Дж. Кеттелом.

20. Поняття «інтелектуальний тест» було введено у психологію:

а) А.Біне;

б) Л.Виготським;

в) Дж.Кеттелом;

г) З.Фройдом.

21. Тести досягнень застосовуються для діагностики:

а) інтелектуального розвитку особистості;

б) особистісного розвитку;

в) об'єктивної оцінки результатів освітньої і професійної підготовки

г) відбору і раціонального розподілу працівників.

22. Об'єктами психокорекційного впливу можуть бути:

а) окремі особистості;

б) групи людей;

в) певні колективи;

г) всі названі вище.

23. Більших зусиль та часу вимагає:

а) симптоматична корекція;

б) каузальна корекція;

в) та й інша корекція вимагає від психолога однакових зусиль і часу.

24. *За результативністю більш глибокою є:*

- а) індивідуальна корекція;
- б) групова корекція;
- в) обидві форми корекції однаково результативні.

Контроль знань студентів

1. Основним завданням практичного психолога, який працює у команді політичного діяча (наприклад, кандидата у депутати) є:

- а) проведення агітації всіма доступними засобами;
- б) формування позитивного іміджу депутата;
- в) донесення інформації про кандидата до широкої громадськості.

2. При першій зустрічі із кандидатом виборці більшу увагу звертають на:

- а) зміст сказаного ним;
- б) його обіцянки і програму;
- в) його зовнішність, мову, інтонації, жести, міміку.

3. У якій галузі практичної психології психолог має прогнозувати майбутню поведінку своїх клієнтів, формувати у них установки на успіх, чітке виконання своїх функцій кожним членом команди, активізувати усі їхні психологічні ресурси тощо?

- а) у сімейній практичній психології
- б) у юридичній практичній психології
- в) у військовій практичній психології
- г) у спортивній практичній психології

4. У якій галузі практичної психології психологічна діагностика суттєво відрізняється від діагностики у інших галузях?

- а) у практичній психології економіки та бізнесу
- б) у практичній психології сім'ї
- в) у спортивній практичній психології
- г) у юридичній практичній психології

5. У якій сфері практичної психології важливою функцією психолога є підготовка людей до дій та способів поведінки в екстремальних ситуаціях?

- а) у сімейній практичній психології
- б) у політичній практичній психології
- в) у військовій практичній психології
- г) у спортивній практичній психології

6. Здійснюючи діагностику психологічної готовності першокласників до навчання у школі, психолог насамперед звертає увагу:

- а) на те, чи вміють діти читати, писати, розповідати казки, читати вірші;
- б) на те, чи вміють діти розв'язувати проблемні ситуації;
- в) на те, як діти ставляться до вступу до школи, як впевнено почувають себе у спілкуванні з незнайомими дорослими, як розвинута у них мотиваційна, волевна та емоційна готовність до навчання у школі

7. Шкільний психолог працює над питанням запобігання виникнення у дітей шкільної дезадаптації, яка проявляється у:

- а) труднощах засвоєння і виконання вимог;
- б) повільності виконання завдань;
- в) низькій успішності;
- г) недисциплінованості.

8. Психологічний супровід це:

- а) здійснення діагностики учня на всіх етапах шкільного навчання;
- б) проведення профілактичної та корекційної роботи;
- в) система професійної діяльності психолога, спрямована на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і психологічного розвитку дитини.

9. Психолог, який лише приступив до роботи в освітньому закладі має:

- а) діяти згідно з порадами та настановами психологічного центру;
- б) розпочати роботу з оформлення психологічного кабінету;
- в) організувати роботу так, щоб отримати видимий її результат, викликати інтерес до себе і до своєї діяльності, а для цього обрати для роботи той вік проблемних дітей і те коло питань, в яких психолог відчуває себе найбільш компетентним;

г) зосередитись на тій ділянці роботи, на якій наполягає адміністрація школи.

10. В якому із суджень йдеться про психологічну профілактику?

- а) Психопрофілактика - це прилучення дорослих (вчителів, вихователів, батьків) та дітей до психологічних знань.
- б) Психопрофілактика - це вид діяльності психолога сфери освіти, який спрямований на збереження, зміцнення і розвиток психологічного здоров'я дітей на всіх етапах дошкільного і шкільного дитинства.
- в) Психопрофілактика - це вид психологічної допомоги психічно здоровим людям для досягнення ними цілей особистого зростання.
- г) Психопрофілактика - це надання психологічної допомоги клієнтові шляхом повідомлення йому об'єктивної психологічної інформації.

11. Виберіть найбільш правильну відповідь щодо змісту роботи шкільного психолога.

- а) Шкільний психолог здійснює діагностику психічного розвитку учнів.
- б) Шкільний психолог надає допомогу у розв'язанні конфліктних ситуацій, які виникають між: учителями та учнями, батьками та учнями, учителями та керівниками школи.
- в) Шкільний психолог сприяє розвитку здібностей учнів.
- г) Коло питань, які розв'язує шкільний психолог, стосується особистісних, поведінкових та навчальних проблем.

13. «Клієнтами» прийнято називати людей, які звертаються за:

- а) психотерапевтичною допомогою;
- б) психокорекційною допомогою;
- в) психологічною консультацією.

14. Дії консультанта переважно спрямовані на:

- а) розв'язання глибинних особистісних проблем людини;
- б) на допомогу клієнтові в організації його стосунків з іншими людьми;
- в) на розв'язання конфліктних ситуацій.

15. Психологічна консультативна допомога надається:

- а) людям із захворюваннями психіки;
- б) психічно здоровим людям;
- в) першим і другим.

16. Більш складною формою консультування є:

- а) індивідуальна;
- б) колективна;
- в) вони однакові за складністю.

17. Джерелами виникнення психологічної діагностики насамперед були:

- а) експериментальна психологія;
- б) історія психології;
- в) диференціальна психологія;
- г) загальна психологія.

18. Поняття «тест» вперше ввів у науковий обіг:

- а) Л.Біне;
- б) В.Вундт;
- в) Ф.Гальтон;
- г) З.Фройд.

19. Перша лабораторія експериментальної психології була відкрита:

- а) Ф.Гальтоном;
- б) В.Вундтом;
- в) Дж. Кеттелом.

20. Поняття «інтелектуальний тест» було введено у психологію:

- а) А.Біне;
- б) Л.Виготським;
- в) Дж.Кеттелом;
- г) З.Фройдом.

21. Тести досягнень застосовуються для діагностики:

- а) інтелектуального розвитку особистості;
- б) особистісного розвитку;
- в) об'єктивної оцінки результатів освітньої і професійної підготовки
- г) відбору і раціонального розподілу працівників.

22. Об'єктами психокорекційного впливу можуть бути:

- а) окремі особистості;

- б) групи людей;
- в) певні колективи;
- г) всі названі вище.

23. Більших зусиль та часу вимагає:

- а) симптоматична корекція;
- б) каузальна корекція;
- в) та й інша корекція вимагає від психолога однакових зусиль і часу.

24. За результативністю більш глибокою є:

- а) індивідуальна корекція;
- б) групова корекція;
- в) обидві форми корекції однаково результативні.

5.2.Форми і методи підсумкового контролю

Питання до заліку

1. Соціальна зумовленість виникнення і розвитку практичної психології.
2. Практична психологія сім'ї та психологічного захисту населення.
3. Практична політична психологія, основні напрямки діяльності практичного психолога у політичній психології (створення іміджу політичного діяча, робота з агітаційними матеріалами тощо).
4. Місце і роль психолога у військовій та спортивній психології.
5. Практична психологія економіки та бізнесу, зміст роботи психолога у цих галузях.
6. Основні напрямки діяльності шкільного психолога з учнями різного віку.
7. Основні напрямки діяльності шкільного психолога з педагогічним колективом.
8. Основні напрямки діяльності шкільного психолога з батьками.
9. Права та обов'язки шкільного психолога.
10. Головні напрями роботи психолога дошкільного навчального закладу.
11. Поняття «психологічне консультування» та його зв'язок з поняттями «психотерапія», «психокорекція».
12. Принципи психологічного консультування.
13. Види психологічного консультування в залежності від його тривалості.
14. Історія виникнення телефото консультування.
15. Основні принципи роботи телефонної психологічної служби.
16. Загальні правила здійснення телефонного консультування.
17. Етика здійснення телефонної психологічної допомоги.
18. Разове консультування та його особливості.
19. Короткострокове консультування та його особливості.
20. Середньострокове консультування та його особливості.
21. Довготривале консультування.
22. Зміст корекційної роботи психолога.
23. Основні етапи психокорекційної роботи.

5.3.Критерії оцінювання знань студентів

1. Грамотність використання термінологічного апарату
2. Логічність викладу матеріалу
3. Обізнаність з науковою літературою по темі
4. Повнота висвітлення матеріалу у виступі
5. Творчі здібності до розкриття теми, висвітлення проблеми при виконанні практичних завдань.

VI. Навчально-методична карта дисципліни

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Базова

3. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест, 1993
4. Абрамова Г.С. Практическая психология. – М., 1997
5. Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе. – М.,1998

6. Бушуєва Т.В. Проведення психодіагностичного обстеження. Посібник для студентів. – К.: ПНУ імені М.П. Драгоманова, 2005
7. Галян І. Психодіагностика. – К.: Академвидав, 2011
8. Дудкевич Т.В. Савицька О.В. Практична психологія: вступ у спеціальність. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
9. Каліна Н. Психотерапія. – К.: Академвидав, 2010
10. Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. – М., 2000
11. Моховиков А.Н. Телефонное консультирование. – М., 1999
12. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М., 1994
13. Основи практичної психології. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-є. – К., 2006
14. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. – К.: Каравела, 2010
15. Приходько Ю.О. Психологічна служба дошкільного навчального закладу // Дошкільне виховання. - 2004, № 7. – С. 16 -18
16. Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В. Дубровиной. – М., 1991
17. Романова І.Ф. Психологічні служби системи освіти в Україні: перспектива та особливості розвитку // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – №3, 2008. С. 94 – 102
18. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. – К.: Главник, 2006
19. Чиркова Т.И. Психологическая служба в детском саду. – М., 1999
20. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. – К., 2009
21. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика: учебник для вузов. – СПб, 2005
22. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодіагностике. – М., 2003
23. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика личности – К., 1989

Допоміжна

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. – М., 1992
2. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2-х томах. Т. 1. – М., 1996
3. Кащенко В.П. Педагогическая коррекция. – М., 1992
4. Климов Е.А. Путь в профессию: Пособие для старших классов общеобразовательной школы. – Л., 1974
5. Крылов А.А., Юрьев А.И. Этические принципы и правила работы психолога // Практикум по экспериментальной и прикладной психологии: Учебное пособие. Л., 1990
6. Радзиховский Л.А. О практической деятельности в области психологии // Вопросы психологии. - 1987, № 3
7. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А.А. Бодалева, В.В. Столина. – М., 1989
8. Хембли Г. Телефонная помощь. Одесса, 1992
9. Юрьев А.И. Введение в политическую психологию. – СПб, 1992

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Всього -180 год., лекції -20 год., практичні-4 год., семінарські – 20 год., самост. роб. - 46 год.

Примітка: Лекційні, семінарські, практичні заняття проводяться офлайн в аудиторії, в разі оголошення карантину - онлайн на платформі (moodle, google meet).

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Модулі	I модуль		II модуль			III модуль				
Лекції	2	2	2	1	2	3	2	2	2	2
Дати	21.09	21.09	28.09	28.09	5.10	5.10	12.10	12.10	19.10	19.10
Теоретичні розділи	Історія становлення практичної психології та її галузі		Основні напрями та види діяльності практичного психолога у сфері освіти			Види психологічної допомоги людині				
Теми лекцій	Практична психологія як галузь професійної діяльності	Основні галузі практичної психології	Шкільна психологічна служба	Психологічна служба дошкільного навчального закладу	Профілактична діяльність психолога	Психологічне консультування як вид психологічної допомоги	Телефон довіри	Психологічна діагностика як вид діяльності практичного психолога	Психологічна корекція: її види та форми проведення	Психологічна терапія як вид психологічної допомоги
Семінарські заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Дати	26.10	26.10	16.11	16.11	23.11	23.11	30.11	07.11	07.11	14.12

Теми	Предмет, завдання, структура практичної психології	Основні напрями діяльності психолога у різних галузях практичної психології	Специфіка професійної діяльності шкільного психолога	Специфіка професійної діяльності практичного психолога закладу дошкільної освіти	Психопрофіліка як напрям діяльності психолога у сфері освіти	Консультування як вид психологічної допомоги	Телефонне консультування	Основи психодіагностики	Психокорекція як вид психологічної допомоги	Психотерапія як вид психологічної допомоги
Практичні заняття						1		1	1	1
Дати						30.11		30.11	14.12	14.12
Теми						Техніки психологічного консультування		Тест як вид діагностики	Напрями корекційної роботи психолога	Напрями терапевтичної роботи психолога
Самостійна робота	Підготовка до семінарських занять модуля. Конспект основних понять, словник. Опрацювання статей. Підготовка до модульного контролю № 1. Складання професіограми психолога у різних галузях його роботи. Підготовка доповідей, рефератів.	Підготовка до семінарських занять модуля. Підготовка програм профілактики психологічних проблем освітнього процесу. Виконання інших завдань передбачених у п.4.3. даної програми. Підготовка доповідей, рефератів. Підготовка до модульного контролю № 2.	Ведення словника. Підготовка до семінарських занять модуля. Підготовка до практичних занять. Підготовка конспектів – першоджерел. Підготовка доповідей, рефератів. Виконання інших завдань передбачених у п.4.3. даної програми Підготовка до модульного контролю № 3. Підготовка до екзамену.							
Поточний контроль	<i>Поточний контроль:</i> усні відповіді на семінарських заняттях; тестові форми контролю для визначення рівня залишкових знань; усний захист рефератів, доповідей на семінарських заняттях. Тестові завдання модульного контролю №1.	<i>Поточний контроль:</i> усні відповіді на семінарських, практичному заняттях; тестові форми контролю для визначення рівня залишкових знань; усний захист рефератів, доповідей на семінарських заняттях. Тестові завдання модульного контролю №2.	<i>Поточний контроль:</i> усні відповіді на семінарських та практичних заняттях; тестові форми контролю для визначення рівня залишкових знань; усний захист рефератів, доповідей на семінарських заняттях, творчі завдання Тестові завдання модульного контролю № 3							
Підсумковий контроль	Залік									